

USNESENÍ

Městský soud v Praze jako soud odvolací rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Tomáše Vejnara a soudkyň JUDr. PhDr. Aleny Novotné, Ph. D., a Mgr. Adély Kaftanové ve věci

žalobce: **ACEMA Credit Czech, a. s.**, IČO 261 58 761
sídlem U Libeňského pivovaru 63/2, 180 00 Praha 8 – Libeň
zastoupen advokátem Mgr. Ing. Markem Švehlíkem
sídlem Purkyňova 74/2, 110 00 Praha 1 – Nové Město

proti
žalovanému: **Radek M.**, narozen xxx
bytem Xxx, Xxx xxx
zastoupen advokátem Mgr. Ladislavem Drhou
sídlem Václavské náměstí 802/56, 110 00 Praha 1 – Nové Město

o žalobě podle části páté o. s. ř. na nahrazení rozhodnutí Finančního arbitra, k odvolání žalobce proti rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 8 ze dne 25. února 2022, č. j. 25 C 58/2021-185

takto:

Rozsudek soudu I. stupně **se zrušuje** a věc **se mu vrací** k dalšímu řízení.

Odůvodnění:

1. Soud I. stupně rozsudkem ze dne 25. 2. 2022 zamítl žalobu žalobce o nahrazení nálezu Finančního arbitra ze dne 24. 6. 2020 č. j. FA/SR/SU/1978/2018-27 ve spojení s rozhodnutím o námitkách ze dne 28. 12. 2020 č. j. FA/SR/SU/1978/2018-30 (výrok I.) a uložil žalobci nahradit náklady řízení účastníku částkou 24 350 Kč k rukám jeho právního zástupce do 3 dnů od právní moci rozsudku (výrok II.). Žalobce se žalobou doručenou soudu dne 24. 2. 2021 domáhal nahrazení tohoto správního rozhodnutí tak, že návrh účastníka se zamítá a žalobci náleží náhrada nákladů řízení. Nálezem Finanční arbitra částečně vyhověl návrhu účastníka, který se v řízení před Finančním arbitrem domáhal určení neplatnosti smlouvy o úvěru č. xxx ze dne 12. června 2013 a vydání bezdůvodného obohacení ve výši 649.497 Kč. Účastník v řízení před soudem navrhl, aby rozhodnutí Finančního arbitra zůstalo nezměněno.
2. Finanční arbitra nálezem č. j. FA/SR/SU/1978/2018 - 27 žalobci uložil povinnost zaplatit žalovanému částku 268.315 Kč do 3 dnů od právní moci nálezu, výrokem II. návrh ve zbývající části podle § 15 odst. 1 zákona o Finančním arbitrovi zamítl a výrokem III. uložil žalobci podle § 17a zákona č. 229/2002 Sb. o Finančním arbitrovi zaplatit sankci ve výši 26.831,50 Kč na účet Kanceláře Finančního arbitra. Námitky žalobce proti nálezu rozhodnutím ze dne 9. 7. 2020 zamítl.
3. Soud I. stupně konal ve věci ústní jednání dne 18. 2. 2022, jehož se účastnily obě strany sporu. Při jednání provedl dokazování listinnými důkazy a udělil účastníkům poučení o koncentraci řízení dle ust. § 250d o. s. ř. a o odvolacím principu neúplné apelace podle § 119a o. s. ř. Po přednesu závěrečných návrhů soud jednání odročil za účelem vyhlášení rozsudku na den 25. 2. 2022 ve 12,50 hodin do jednací síně číslo dveří 4.315 ve IV. patře soudní budovy. Termín vyhlášení rozsudku vzali všichni přítomní na vědomí a omluvili svou neúčast na vyhlášení rozsudku, jednalo se o právního zástupce žalobce, účastníka a jeho právního zástupce.
4. Ve spisu soudu I. stupně se na č. 1. 177 nachází protokol z vyhlášení rozsudku, z nějž se podává,

že vyhlášení rozsudku započalo dne 25. 2. 2022 v 18,20 hodin, přičemž před tím, ve 13,15 bylo právní zástupkyni žalobce sděleno, že z důvodu zpoždění soudu při jednáních nařízených na den 25. 2. 2022 bude rozsudek vyhlášen po skončení jednání přibližně v 17 hodin.

5. Rozsudkem datovaným dnem 25. 2. 2022 soud I. stupně žalobu zamítl s odůvodněním, že rozhodnutí Finančního arbitra je věcně správné. Vzal za svá skutková zjištění Finančního arbitra a ztotožnil se také s jeho právním posouzením nároku pouze s tím rozdílem, že na vzájemné vypořádání nároků účastníků z neplatné úvěrové smlouvy mělo být aplikováno ust. § 387 a násl. obchodního zákoníku č. 513/1991 Sb., a bylo tudíž nesprávné, že Finanční arbitr zohlednil pouze platby Radka M. uskutečněné po dni 13. 7. 2014. Dále také soud dospěl ke skutkovému zjištění, že žalobce poskytl úvěr pouze ve výši 327 000 Kč, nikoli ve výši 350 000 Kč, neboť jednotransně stržené částky byly ve skutečnosti cenou poskytnuté služby. Rozsudek byl právním zástupcům účastníků doručován do datových schránek poté, co vedení soudu opakovaně prodloužilo lhůtu k jeho nadiktování a vypravení až do dne 20. 5. 2022.
6. Proti rozsudku podal žalobce včasné odvolání a uplatnil v něm odvolací důvody dle ustanovení § 205 odst. 2, písm. b), c), d), e), f) a g) o. s. ř. K výzvě soudu žalobce doplnil odvolání argumentací, vycházející ze zákona č. 145/2010 Sb. o spotřebitelském úvěru, přičemž zdůraznil, že se jednalo o účelový úvěr, a odmítl, že by obcházel zákon tím, že označil úvěrovaného jako podnikatele.
7. Kromě řady dalších věcných výhrad vůči napadenému rozhodnutí odvolatel soudu I. stupně vytkl, že je řízení postiženo vadou procesního postupu. V odvolání rekapituloval, že jednání dne 18. 2. 2022 bylo odročeno za účelem vyhlášení rozsudku. Tvrdil, že právní zástupce žalobce se v čase odročného jednání dne 25. 2. 2022 ve 12,50 hodin dostavil před příslušnou jednací síň. Vyhlášení rozsudku ve věci spisové značky 25 C 58/2021 nebylo na vývěsce před jednací síní uvedeno, účastníci k němu ve stanovený čas nebyli voláni. Po 13. hodině měl právní zástupce vstoupit do jednací síně, kde právě skončilo předchozí jednání, a obdržet od blíže nespécifikované soudní osoby informaci, že k vyhlášení rozsudku v předmětné věci toho dne nedojde. Poté dne 8. 3. 2022 a opakovaně dne 11. 4. 2022 žalobce žádal soud I. stupně o sdělení, zda a kdy došlo k vyhlášení rozsudku, a o zaslání protokolu z tohoto vyhlášení. Ani na jednu z těchto žádostí neobdržel do dne sepisu odvolání odpověď. Žalobce odkázal na článek 96 odst. 2 Ústavy České republiky, podle nějž se rozsudek vyhláší vždy veřejně. Navrhl, aby odvolací soud jeho odvolání vyhověl a rozsudek soudu I. stupně zrušil.
8. Žalovaný k odvolání žalobce uvedl, že s rozhodnutím soudu I. stupně souhlasí. Ztotožnil se s posouzením formulářové úvěrové smlouvy soudem tak, že účel úvěru - bydlení - nebyl sjednán konkrétně (ve smlouvě nebylo uvedeno, zda se má jednat o stavební úpravy nebo jinou specifikaci účelu bydlení), žádnou takovou okolnost žalobce u účastníka ani nezjistoval, šlo pouze o manévr, jak smluvní vztah vyloučit z působnosti zákona o spotřebitelském úvěru. Odvolání měl proto za nedůvodné.
9. Odvolací soud přezkoumal napadené rozhodnutí podle § 212 a § 212a odst. 5 a 6 o. s. ř. včetně správnosti postupu v řízení, které jeho vydání předcházelo. Aniž by ve věci nařizoval odvolací jednání v souladu s ust. § 214 odst. 1, písm. d) ve spojení s ust. § 219a odst. 1 o. s. ř., shledal odvolání důvodným.
10. Soud I. stupně se při vyhlášení rozsudku dopustil dvou pochybení, která odvolatel namítá a která nelze napravit jinak, než vrátit řízení do stadia před vyhlášením rozsudku. V souladu s ust. § 156 odst. 2 o. s. ř. lze jednání odročit za účelem vyhlášení rozsudku nejdéle na dobu 10 dnů. Pro samotné vyhlášení rozsudku pak platí podle ust. § 115 odst. 1 o. s. ř. totéž, co pro jiné ústní jednání soudu, účastníci k němu musí být předvoláni. Na této povinnosti soudu předvolat účastníky nemění nic ani fakt, že svou budoucí neúčast některý z nich nebo všichni omluví,

což je zejména v případě vyhlášení rozsudku obvyklé. Tato omluva neznamená souhlas s rozhodnutím věci bez jednání ve smyslu ust. § 115a o. s. ř. I přes tuto omluvu mají účastníci právo se nařízeného jednání účastnit. Pokud v projednávané věci bylo jednání za účelem vyhlášení rozsudku odročeno při jednání o 7 dní a oba přítomní účastníci vzali termín vyhlášení na vědomí, postupoval soud I. stupně zákonným způsobem.

11. Z tvrzení odvolatele, jehož právní zástupce se na odročené vyhlášení rozsudku přes předchozí omluvu dostavil, ve vzájemné spojitosti s protokolem o vyhlášení rozsudku plyne, že v určeném termínu soud rozsudek nevyhlásil. K časovému posunu v programu jednacího dne a také k absenci oznámení o vyhlášení rozsudku na vývěsce před jednací síní může výjimečně dojít a lze je napravit, ovšem tak, aby o novém termínu vyhlášení byli účastníci informováni. Odvolatel tvrdí, že o termínu vyhlášení téhož dne po skončení jednání nebyl informován, naopak že mu bylo sděleno, že toho dne k vyhlášení rozsudku nedejde. Soud v protokolu z tohoto dne na č. l. 177 spisu uvádí, že se dostavila substituující advokátka Mgr. Andrea Návalová za právního zástupce žalobce a ve 13,15 hodin jí bylo sděleno, že bude rozsudek vyhlášen přibližně po 17. hodině. Tato dvě tvrzení jsou protichůdná, avšak zjištění skutečného obsahu sdělení soudu vůči právnímu zástupci žalobce není pro rozhodnutí o této odvolací námitce nezbytné.
12. Dne 25. 2. 2022 byl pátek, úřední hodiny justičního komplexu Na Míčovkách, kde sídlí Obvodní soud pro Prahu 8, končí v 15 hodin. Pokud by skutečně soud sdělil právnímu zástupci žalobce, že vyhlášení rozsudku se bude konat po 17. hodině, a ten se rozhodl na vyhlášení vyčkat, bylo by nezbytné mimořádně zajistit přítomnost účastníka řízení v soudní budově u justiční strážě. Takovou okolnost soud I. stupně v předkládací zprávě nezmiňuje, odvolatel tvrdí, že o vyhlášení rozsudku nevěděl. Ve skutečnosti není ani pravděpodobné, že by se skutkový děj takto odehrál.
13. Soud I. stupně, ačkoli zaznamenal, že se právní zástupce žalobce na vyhlášení rozsudku ve 12,50 hodin dostavil, přesto přistoupil více než pět hodin poté k vyhlášení rozsudku v jeho nepřítomnosti, aniž by v protokolu uvedl, zda žalobce na svou účast při vyhlášení rozsudku rezignoval. Tímto postupem ovšem porušil právo účastníka být přítomen při jednání a porušil tím také práva druhého účastníka řízení. Soudu I. stupně lze rovněž vytknout, že na dotazy žalobce a jeho žádost o zaslání protokolu z vyhlášení rozsudku ze dnů 8. 3. 2022 a 11. 4. 2022 reagoval až dne 20. 5. 2022.
14. Kromě výše popsaného porušení práva účastníků řízení k vyhlášení rozsudku nedošlo veřejně, jak to vyžaduje zákon a Ústava české republiky. V elektronickém systému ISAS, který údaj o veřejném jednání přenáší na elektronickou úřední desku soudu, zůstal údaj o vyhlášení rozsudku dne 25. 2. 2022 ve 12,50 hodin, takže se z něj nikdo nemohl dozvědět, že vyhlášení proběhne až v 18,20 hod., jak je zaznamenáno v protokolu o vyhlášení. Na vývěsce před jednací síní informace o vyhlášení tohoto rozsudku nebyla. Nadto se vyhlášení odehrálo několik hodin po skončení úředních hodin soudu I. stupně, kdy již žádná veřejnost nemá do soudní budovy přístup.
15. Zásada veřejnosti je jedním z hlavních principů soudního procesu dle čl. 96 odst. 2 Ústavy České republiky a je promítnuta do Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (čl. 6 odst. 1 Úmluvy). Je zakotvena rovněž v ust. § 116 a § 156 odst. 1 občanského soudního řádu a v § 6 odst. 1, 2 zákona č. 6/2002 Sb. o soudech a soudcích. Porušení zásady veřejnosti je závažným pochybením na straně soudu.
16. Výstižné shrnutí podstaty zásady veřejnosti lze najít v několika v nálezech Ústavního soudu ČR. Lze citovat např. z nálezu Ústavního soudu ze dne 14. 2. 2008, sp. zn. II. ÚS 2672/07: „Soudní řízení je tradičně postaveno na principu veřejnosti a ústavodárce význam tohoto principu zdůraznil tím, že je zakotvil jak v čl. 96 odst. 2 Ústavy, tak v čl. 38 odst. 2 Listiny. Princip veřejnosti spočívá v tom, že soudnímu projednávání věci může být v zásadě kdokoli přítomen, i osoba na daném

případu bezprostředně nezainteresovaná, a sleduje jednak prvek kontroly činnosti soudů a jednak prvek prevence (Pavlíček, V., Hřebejk, J.: Ústava a ústavní řád české republiky. Svazek I. Ústava České republiky. Linde Praha: 1994. str. 233). Veřejnost jednání má především umožňovat kontrolu řádného výkonu soudnictví, posouzení "jak se ze strany státu koná spravedlnost", má zabraňovat "utajené" tzv. kabinetní justici. Veřejnost jednání je zároveň zárukou soudcovské nezávislosti, protože veřejnost se může přesvědčit o tom, že soudce nejedná a nerozhoduje pod nějakým viditelným dohledem či nátlakem (Sládeček, V., Mikule, V., Sydlová, J.: Ústava České republiky. Komentář. Praha: C. H. Beck, 2007. str. 798. bod 12).

17. Ústavní soud v nálezu ze dne 27. 2. 2015, sp. zn. I. ÚS 3046/14, ve vztahu k zásadě veřejného vyhlášení rozsudku konstatoval: „*Na rozdíl od ústavní zásady veřejnosti jednání před soudem, jež může být ze zákonem stanovených důvodů omezena či vyloučena, veřejné vyhlášení rozsudku jako ústavní imperativ musí být bezpodmínečné a bezvýjimečné, což ostatně jak Ústava, tak i Úmluva výslovně stanoví. Pokud k němu z nějakých důvodů nedojde, nelze tento nedostatek zhojit tím, že odvolací soud pouze konstatuje, že i kdyby k veřejnému vyhlášení došlo, stejně by to na obsahu rozsudku nic nezměnilo. Takový postup a chápání ústavního požadavku na veřejné vyhlášení všech rozsudků je nejen v rozporu s jeho účelem (kontrola justice prostřednictvím veřejnosti), ale je i v příkrém rozporu s chápáním spravedlnosti v našem kulturním a právním prostředí*“.
18. V nedávné době se Ústavní soud vyjádřil k zásadě veřejnosti vyhlášení rozsudku v nálezu ze dne 18. 6. 2019, sp. zn. Pl. ÚS 38/18: ... *V souladu s čl. 96 odst. 2 Ústavy České republiky musejí být spolu s výrokem veřejně vyhlášeny i nosné důvody rozsudku (výrok IV.). Veřejnost vyhlášení ve smyslu čl. 96 odst. 2 Ústavy České republiky předpokládá, že účastníci řízení, stejně jako veřejnost, budou o ústním vyhlášení rozsudku předem vyrozuměni. Toto vyrozumění není nezbytné u vyhlášení prostřednictvím úředních desek soudu, které jsou přístupné stabilně na stejném místě a rozhodnutí na nich mohou být umístěna po delší časový úsek (výrok V.). Závěry tohoto nálezu mají relevanci i pro projednávanou věc, ačkoliv jedním z východisek se Ústavní soud přihlásil k novému způsobu vyhlášení rozsudku, a to prostřednictvím úředních elektronických desek soudu, ačkoli tento způsob postrádá moment bezprostřednosti. V nálezu také uvedl, že „vylučování některé formy veřejnosti soudního jednání přitom musí vždy být propojeno s legitimním cílem, jinak se jedná o svévoli, která se zcela míjí s cílem principu veřejnosti soudního řízení, jímž je především ‚kontrola‘ soudní činnosti ze strany veřejnosti skrze reálné poučení o tom, jak soudnictví funguje, a tím budování důvěry veřejnosti v nezávislost a kvalifikovanost výkonu soudní moci*“.
19. V rozhodnutí o zamítnutí ústavní stížnosti ze dne 27. 3. 2018, sp. zn. III. ÚS 2551/16, Ústavní soud opětovně zdůraznil: „*Pravidlo veřejného vyhlášení rozsudku je tedy bezvýjimečné a bezpodmínečné, nelze jej nijak omezovat (viz náleze Ústavního soudu ze dne 27. 2. 2015 sp. zn. I. ÚS 3046/14)*“.
20. S odkazem na jednoznačnou judikaturu Ústavního soudu ČR a pro porušení ústavních principů, z nichž vychází právo na spravedlivý proces a práva účastníků řízení a veřejnosti při vyhlášení rozsudku, odvolací soud rozsudek soudu I. stupně podle ust. § 219a odst. 1 o. s. ř. zrušil a vrátil v souladu s ust. § 221, odst. 1, písm. a) soudu I. stupně k dalšímu řízení. Dalšími odvolacími námitkami se odvolací soud z důvodu hospodárnosti nezabýval v situaci, kdy rozhodl o odklizení rozsudku, který byl vyhlášen nezákonným způsobem. Vzhledem ke stavu řízení po poučení účastníků dle ust. § 119a o. s. ř. a pronesení závěrečných návrhů bude na soudu I. stupně, aby ve věci nařídil jednání za účelem vyhlášení rozsudku a řádně k němu účastníky řízení, resp. jejich právní zástupce předvolal. Poté veřejně vyhlásil rozsudek a nosné důvody svého rozhodnutí.
20. O nákladech odvolacího řízení rozhodne soud I. stupně v rozhodnutí, kterým řízení končí (§ 224 odst. 3 o. s. ř. per analogiam).

Poučení:

Proti tomuto usnesení není dovolání přípustné (§ 238 odst. 1, písm. f/ o. s. ř.).

Praha 16. srpna 2022

JUDr. Tomáš Vejnar v. r.
předseda senátu